

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _____ **БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ** _____
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності __072 «Фінанси, банківська справа та страхування» _____
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
_____ «Управління діяльністю банків на фінансовому ринку» _____
(назва магістерської програми)

на тему: **«РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ БАНКУ: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

Виконавець:

студентка 6 курсу ЦЗФН

___Устименко В.В._____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

Канд.ек.наук, доцент _____

(науковий ступінь, вчене звання)

___Тарасевич Н.В._____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних умовах управління ризиками є актуальним завданням банківських установ тому, що банки в своїй діяльності неминуче стикаються з ситуаціями невизначеності та ризику. Ризик об'єктивно притаманний банківській діяльності, і щоб досягти успіху і перемогти в конкурентній боротьбі, менеджменту банку важливо розробити ефективну та раціональну систему управління ризиками. При цьому в умовах зростання волатильності фінансових ринків, непередбачуваних наслідків кризи та нестабільності в світовій економіці, а також вдосконалення пруденційного нагляду, все більш актуальною стає задача мінімізації потенційних втрат банківських від прояву різних видів ризиків. Тому дослідження, аналіз та оцінка ризиків є одним з визначальних моментів у прийнятті економічних управлінських рішень в сучасних банківських умовах.

На сучасному етапі актуальним завданням банківської системи ризик-менеджменту є також необхідність впровадження в практику основних рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду, спрямованих на стабілізацію фінансової системи і зниження ризиків. З цього випливає, що в поточних умовах для підвищення конкурентоспроможності комерційних банків, на перший план висувуються питання підвищення ефективності банківського ризик-менеджменту, що обґрунтовує актуальність дослідження.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування сутності ризик-менеджменту банку, дослідження механізму та інструментарію його організації та виявлення перспектив розвитку і напрямків вдосконалення системи управління банківськими ризиками.

Завдання дослідження:

- обґрунтування сутності та особливостей ризик-менеджменту банку;
- характеристика системи та визначення етапів ризик-менеджменту в банку;
- визначення механізму та інструментарію ризик-менеджменту банку;
- оцінити рівень ризиків банківської установи та з'ясувати напрямки їх мінімізації;
- обґрунтування напрями розвитку та вдосконалення системи банківського ризик-менеджменту вітчизняних банків в сучасних умовах.

Об'єкт дослідження є процес функціонування системи ризик-менеджменту банку.

Предмет дослідження є теоретичні, практичні та організаційні основи ризик-менеджменту.

Методи дослідження структурно-логічний аналіз (при побудові структури роботи); аналіз, синтез, системна оцінка (при з'ясуванні понять); метод групувань; метод економічного аналізу (при оцінці динаміки та структури показників банку); метод графічного аналізу (для сприйняття показників діяльності банку); конкретизація, порівняння тощо.

Інформаційна база дослідження становлять нормативні та законодавчі акти, офіційні матеріали, підручники, навчальні посібники, статті з періодичних видань, статистичні дані НБУ, фінансова звітність та внутрішні нормативні документи ПАТ «Приватбанк».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань) та 1 додатку. Загальний обсяг роботи становить 96 сторінок. Основний зміст викладено на 88 сторінках. Робота містить 23 таблиці, 7 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ БАНКУ» розглянуто теоретичні основи організації системи ризик-менеджмент банку; сутність та класифікація банківських ризиків; досліджені принципи та функції ризик-менеджменту; надана характеристика системи ризик-менеджменту банку, її елементи та інструменти управління.

Визначено, що категорія «ризик» є невід'ємною характеристикою банківської діяльності. Він грає визначальну роль у формуванні фінансових результатів діяльності банків, визначає важливі характеристики якості активів і пасивів банків, і, таким чином, повинен використовуватися при порівняльному аналізі їх фінансового стану, положення на фінансовому ринку банківських послуг.

Банківський ризик – це можливість прийняття раціонального/нераціонального управлінського рішення, в рамках якого можна дати вірогідну кількісну і/або якісну оцінку дії чинників невизначеності і, як наслідок, отримати один з трьох економічних результатів: позитивний (прибуток), нульовий або негативний (збиток).

Ризик-менеджмент – одна з найважливіших областей сучасного управління, пов'язана із специфічною діяльністю менеджменту в умовах невизначеності, складного вибору варіантів управлінських дій. Ризик-менеджмент є комплексним поняттям, його потрібно визначати: як явище, як процес, як систему, як мистецтво та як апарат управління. Кожен з цих напрямів має власний інструментарій дослідження.

Актуальним є визначення складових елементів системи ризик-менеджменту, його процесуальних процедур та інструментарію в розрізі загально банківської системи управління ризиками. Доцільно виділити

наступні підсистеми ризик-менеджменту: організаційну, інформаційну, аналітичну, управлінську, моніторингову і кризового менеджменту.

Процес управління банківським ризиком складатися з наступних етапів: ідентифікація, оцінка, управління, моніторинг. Основними стратегіями управління банківським ризиком є їх уникнення, зниження, передача та утримання.

У другому розділі «ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ПАТ «ПРИВАТБАНКУ» Проаналізовано сучасні аспекти організації системи ризик-менеджменту банку; досліджено процес управління кредитним ризиком як основним індикатором системи ризик-менеджменту; зроблена оцінка механізму управління ризиком ліквідності банку; розглянута організації системи менеджменту ринкового ризику.

Ризик-менеджмент – одна з найважливіших областей сучасного управління, пов'язана із специфічною діяльністю менеджменту в умовах невизначеності. Ризик-менеджмент є комплексним поняттям, основні його напрямки розглядалися на прикладі ПАТ «Приватбанк».

ПАТ «Приватбанк» має достатньо диверсифіковану структуру чистих активів, але у зв'язку з націоналізацією при тенденції до зростання абсолютної величини активів банку значно змінилася його структура у напрямку скорочення частки кредитного портфелю та зростання частки портфелю цінних паперів.

У ПАТ «Приватбанк» здійснює управління та контроль кредитного ризику шляхом диверсифікації кредитного портфелю за портфельною, продуктовою, галузевою ознакою, створення резервів під знецінення резервів під кредитні операції, встановлення лімітів на суму кредитного ризику, який банку готовий взяти на себе стосовно окремих контрагентів.

В частині управління ризиком ліквідності завданнями політики ПАТ «Приватбанк» є: підтримання показників ліквідності на рівні вище нормативного, мінімізація ризику ліквідності шляхом підтримання достатнього обсягу високоякісних ліквідних активів як можливого джерела забезпечення на випадок реалізації стресових ситуацій, лімітування концентрацій залучених коштів шляхом формування диверсифікованої ресурсної бази.

Стратегічним завданням політики ПАТ «Приватбанк» в частині управління ринковим ризиком є мінімізація та запобігання можливих втрат, які можуть виникнути в разі зміни процентних ставок, валютних коливань. ПАТ «Приватбанк» використовує наступні концепції оцінки і управління процентним ризиком: ГЕП-аналіз; оцінку рівня і динаміки процентної маржі; оцінка рівня і динаміки коефіцієнта спреда.

Конкретний механізм антикризового управління ПАТ «Приватбанк» включає створення ефективної системи корпоративного управління, удосконалення управління людськими ресурсами банку та розробку ефективної стратегії ризик-менеджменту.

У третьому розділі «ОСНОВНІ НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ БАНКУ» запропоновано напрями оптимізації системи ризик-менеджменту банку; зроблена оцінка якості управління банківськими ризиками та напрями їх мінімізації; обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення системи ризик-менеджменту банку.

Оптимізація процесів управління банківських установ, орієнтування на підвищення ефективності, а також на зниження наслідків реалізації ризиків в умовах динамічних змін зовнішнього середовища веде до необхідності системного управління ризиками.

Якість та ефективність системи ризик-менеджменту можна оцінювати за допомогою впровадження відповідного механізму управління банківськими ризиками по центрах відповідальності, які поділяються за двома ознаками: бізнес-напрямок; вид основного ризику, що виникає в процесі здійснення активно-пасивних операцій відповідного сегменту.

Управління кредитним портфелем ПАТ «Приватбанк» є задовільним, такий рівень забезпечив стійкість банку під час кризових явищ та забезпечив отримання банком певного прибутку. Банк достатньо якісно здійснює управління процентним ризиком та ризиком ліквідності, щоб забезпечити постійний достатній рівень ліквідних коштів для погашення своїх зобов'язань в належні терміни, як в звичайних, так і в надзвичайних умовах, не зазнавши при цьому невинуватених збитків та без ризику для репутації банку. Банк активно підтримує диверсифіковані та стабільні джерела фінансування.

Побудовано надійну регресійну модель залежності показника загальних доходів ПАТ «Приватбанк» від обраних внутрішніх чинників: загальної суми депозитів фізичних осіб; суми депозитів юридичних осіб; суми кредитів, наданих фізичним особам; суми кредитів, наданих юридичним особам банку.

Визначення факторів впливу дає змогу запобігти погіршенню ситуації та запровадити превентивні заходи на основі адекватних та коректних антикризових управлінських рішень щодо недопущення негативних тенденцій розвитку банків.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, можна запропонувати пропозиції щодо сприяння удосконалення антикризового управління банком.

1. Ризик-менеджмент – одна з найважливіших областей сучасного управління, пов'язана із специфічною діяльністю менеджменту в умовах невизначеності, складного вибору варіантів управлінських дій. Ризик-менеджмент є комплексним поняттям, його потрібно визначати: як явище, як процес, як систему, як мистецтво та як апарат управління. Кожен з цих напрямів має власний інструментарій дослідження.

2. Актуальним є визначення складових елементів системи ризик-менеджменту, його процесуальних процедур та інструментарію в розрізі

загально банківської системи управління ризиками. Доцільно виділити наступні підсистеми ризик-менеджменту: організаційну, інформаційну, аналітичну, управлінську, моніторингову і кризового менеджменту.

3. Процес управління банківським ризиком складатися з наступних етапів: ідентифікація, оцінка, управління, моніторинг. Основними стратегіями управління банківськими ризиками є їх уникнення, зниження, передача та утримання.

4. Якість та ефективність системи ризик-менеджменту можна оцінювати за допомогою впровадження відповідного механізму управління банківськими ризиками по центрам відповідальності, які поділяються за двома ознаками: бізнес-напрямок; вид основного ризику, що виникає в процесі здійснення активно-пасивних операцій відповідного сегменту.

5. Головним недоліком при побудуванні системи ризик-менеджменту українськими банками є відсутність стратегії управління ризиками. Більшість банків орієнтуються на реалізацію короткострокових цілей. В результаті, погіршується прибутковість і фінансова стійкість розвитку, виникають проблеми в міжбанківській конкурентній боротьбі. У сучасних умовах дії негативних зовнішніх і внутрішніх чинників необхідне стратегічне управління ризиками, яке можна представити як процес із послідовності декількох етапів: консолідований аналіз екзогенних і ендогенних чинників, що впливають на ризики, стратегічне планування етапів ризикових позицій, механізм ув'язки тактичних і стратегічних рішень, інтегрований всеосяжний контроль ходу реалізації цих рішень і можливість їх своєчасного коректування.

6. Основними стратегічними напрямками ПАТ «Приватбанк» за результатами дослідження є:

- нарощування чистого прибутку банку як основного джерела зростання балансового капіталу банку та джерела фінансування його подальшого розвитку;
- подальше збільшення власного капіталу банку задля забезпечення можливостей зростання кредитно-інвестиційного портфелю;
- розширення обсягів залучених депозитних коштів, що перебувають тимчасово у його розпорядженні;
- розгляд можливостей диверсифікації фінансових ресурсів за рахунок залучення інших джерел фінансування;
- розширення ділових контактів з клієнтами та стимулювання їх до збереження коштів на строкових депозитах з метою уникнення ризиків ліквідності та процентного ризику;
- вдосконалення існуючих та упровадження нових форм і методів залучення різних категорій вкладників.

4. Конкретний механізм антикризового управління ПАТ «Приватбанк» включає створення ефективної системи корпоративного управління, удосконалення управління активами, пасивами банку, організаційний менеджмент та розробку ефективної стратегії ризик-менеджменту.